

SVENSKA FÖREBILDER

A Rafael Jensen

Vid utgången av förra seklet var jag troligen den ende svenska klättraren som aktivt klättrat med en internationellt erkänd klättrare som ensam replagskamrat på ett internationellt nydanande försök i Himalaya. Vic Saunders hade 1996 klättrat 7 nyturer på Himalyaberg och i Kaukasus (3 av dessa var förstabestigningar)

i främst alpin stil och vänt på tre nytursförsök. K2 1993 var endast ett försök att bli en av de första britterna på toppen. 31 juli säkrade han mig en sträcka ner till C3 (Roger Payne säkrade mig dagen därpå till ABC). Arbets-sättet Saunders framvisade, överträffade vad jag annars varit med om på klätterexpeditioner.

Mitt intresse för höga berg började med Peter Boardmans bok *The shining mountain*. Böckerna som inspirerat mig har i stort handlat om första-bestigningar och nyturer, även om jag också finner

böcker som t.ex. Ed Viesturs *No shortcut to the top*, Ralph Høibakks *Mine fjelleventyr* och Norsk Tindeklubs *Norsk fjellsport* gjennom 200 år väl läsbara.

Förstabestigningar av berg har alltid haft största digniteten i fråga om prestation i allmänhetens ögon - bland klättrare har stil varit än mer avgörande. Nyturer på redan klättrade berg har högre rang än att repetera. Bättre stil är en utveckling i förhållande till tidigare klättringar av en led.

Steve House är en av nutidens största utvecklare av klättringens prestationer i större berg. Han är tillsammans med klättrare som Marko Prezelj, Vince Andersson, Jozef "Dodo" Kopold, Silvo Karo och Mick Fowler en fortsättning på den utveckling som bl.a. Diemberger, Scott, Messner, Kurtyka, Kukuczka, Beghin, Loretan, Troillet, Stremfelj, Saunders, Lafaille och några till har presterat; ett överkommande av stegrande klättertekniska svårigheter i främst alpin stil på bergen.

Hur blir du lika skicklig som Steve House?

Den källa som i gungstolen kan ge snabbaste någorlunda kompletta överblicken är Mark Twight's *Extreme Alpinism* från – eh – 1999. Twight ger genom den en allmän förståelse för de fysiologiska och psykologiska förberedelser man ska göra, för att kunna prestera högt i tillräcklig lång tid att även komma självständigt ner. På Twight's sätt. Vilket är ett bra sätt, som kommer att fortsätta utvecklas – kanske av dig?

"Depletion days" är dagar, där man fortfarande är avmattad efter träning och tränar "alpin klättring" med begränsade resurser, för att lära kroppen förstå sin funktion, när man är utsatt på berget. En överkapacitet i både klätterteknisk, fysisk, uthållsmässig och mental styrka.

För att bli aktuell för t.ex. en Piolet d'or nominering, får du först göra grovjobbet och tillägna dig förmågan klättra 7+ på klippa, WI 6, M7 och A4 on-sigth (utan förhandskunskap) och med egna säkringar placerade av dig på klättringen. Utan tvekan får du mycket skoj med replagskamraterna på träningen!

Starka svenskar

De förstabestigningar, som svenskar gjorde 100 år tillbaka i Sydamerika är svårbedömda. Men några svenska personer och prestationer som idag står sig klättertekniskt följer här.

Jack Berg och **Ralph Høibakk** klättrade tolv förstabestigningar och en nytur i Schweizerland på Grönland sommaren 1966. Från foten och upp varje gång. På samma expedition gjorde **Hans Hellström** och **Robert af Klinteberg** en travers av nio (troligen) obe-stigna toppar på två dagar samt fyra förstabestigningar till. Berg och Hellström klättrade tillsammans två förstabestigningar och Klinteberg gjorde förstabestigningen av Thorsfjället med Høibakk. (Till fjälls, 1966)

Ulf Björnberg och **Billy Irelands** gjorde en nytur i alpin stil på den Västra sidan om Mount Hunters North Buttress i juli 1980. Denna klättertur är kanske den enda svenska, som skulle kunnat kandidera till Piolet d'or! Björnberg var en av de som gjorde nyturer på västkusten i 6+ registret under sjuttioalets slut, och klättrade klippa på vintern under växlande förhållanden med kunskap från alperna och vintriga Nordland.

Annapurna-försöket 1981 resulterade i förstabestigningen av förtoppen Roc Noir, 7 495 moh, när **Lars Cronlund**, **Sten-Göran**

Hans Hellström gjorde en travers av nio toppar på Grönland 1966. Bild: Jonas Paulsson

Lindbladh och **Tommy Sandberg** nådde toppen. Cronlund och Lindbladh gjorde därefter en 2,5 km lång travers mot huvudtoppen, innan de ansåg målsättningen för svår att fullborda.

Daniel Bidner, Mikael Hellberg, Niklaes Björnerstedt och **Mats Holmgrens** travers av Styggedalsryggen i Jotumheimen, som var tänkt som uppvärmningstur inför Cassin Ridge på Denali. De gjorde båda och fann uppvärmningsturen svårast! Med Hellberg klättrade Bidner även Fitz Roy, och med Mats Holmgren gjorde han en vinterbestigning av Eigers klassiska nordvägg. Förvisso var de alla repetitioner av existerande rutter, men alla gjordes i alpin stil och var ett steg framåt i utvecklingen av svensk alpinism. Bidner gjorde nyturer i 7+-registret och mixade nyturer i svenska fjäll. Han fumlade med syrgasutrustningen på över 8 000 meters höjd på både Everest-expeditionerna 1987 och 1991, och omkom 31 juli 1993 på nerstigningen från K2s topp p.g.a. hjärnöd. Han var även internationellt erkänd för sin klätterkapacitet och hade vid bortgången en inbjudan från Voytek Kurtyka och Doug Scott att på sensommaren delta i deras försök göra nyturen Mazena-ryggen på Nanga Parbat.

Micke Sundberg, Per Malmsten och **Magnar Ossnes** klättrade 1990 som någon av de första Ama Dablam normalväg i alpin stil under december månad. Alla är extremt rutinerade i fjällmiljö och hade under många år en god klätterteknisk förmåga.

Ingela och **Åke Nilsson** gjorde i sällskap med **Birger Andrén** 1993 förstabestigningen av Swargarohini I i Indien. Teknisk ganska svårt. Expeditionsstil och med 3 indiska klättrare. Ingela och Åkes tekniska kapacitet är välkända, inte minst Ingelas resultat i tävlingssammanhang.

1999 gjorde ett kompetent gäng Skånegrabbar en förstarepetition av "Ship of fools" på Shipton Spire.

Hanna Mellin och **Martin Jacobsson** sadlade om från ett tänkt repetitionsförsök på Shipton Spire och gjorde i stället en nytur på Cat Eye Spire, dock inte till topp.

I Patagonien har t.ex. **Krister Jonson, Jimmy Halvardsson** och **Rob Baker** samt **Magnus Ericsson** och Martin Jacobsson sett till att repetera flera turer, när de varit på plats. Så brukar även Silvo Karo göra i tillägg till sina eventuella nyturer.

Träna hårt

På Grönland har vi fortfarande majoriteten av utvecklande svensk "alpinism" med stilförbättringar i repetitioner av leder eller nyturer.

I fråga om logistik finner jag **Nardine Saulnier** och **Janne Corax** lösning på anmarschen till Kung Oscars Fjäll (6 305 m) suverän. Försök med både kameler och jeepar har misslyckats, men Saulnier och Corax gedigna cykelkapacitet fick dem fram till foten av berget. En ovanlig svensk förstabestigning 2007.

Starka prestationer görs självständigt på främst tidigare oklättrade linjer. De görs på den information man får genom att titta på berget på plats, eventuellt inspirerad av bilder tagna på avstånd. Vill du bli en stark klättrare "där ute", får du från början vänja dig vid att träna hårt, vänja dig vid ovissheten, acceptera tillfällena du vänt och ibland glädja dig vid succé. Årligen görs kanske 100 förstabestigningar eller nyturer i stora berg.

Självfallet respekterar jag personer, som upplevt stor glädje på resan och på toppen genom att vara passagerare på kommersiella expeditioner eller gått i omgivning av dessa. Svensk media i allmänhet verkar dock domineras av personer befriade från perspektiv, varför de kunnat utmåla sig som nämnvärda prestationsmakare. Jag förstår bättre och bättre, att svensk media och många klättrare utan en referenserfarenhet som min kan ha svårt att uppfatta skillnaden mellan svenska wannabes aktiviteter och de internationellt stora klättrarnas prestationer.

KORT BESKRIVNING AV OLIKA STILAR

ALPINE STYLE

Refers to mountaineering in a self-sufficient manner, thereby carrying all of one's food, shelter, equipment etc as one climbs. Additionally, alpine style means the refusal of fixed ropes, high-altitude porters and the use of supplemental oxygen.

Many consider Alpine style to be the purest form of mountaineering, setting a standard to which all mountaineers should aspire. This style became well-known and popular with Reinhold Messner, when he and Peter Habeler climbed Gasherbrum I without oxygen equipment in 1975. It was Hermann Buhl's idea to demonstrate Alpine style in the Karakoram at the successful Austrian Broad Peak expedition in 1957; in pure Alpine style the members of this expedition later climbed Skil Brum (Marcus Schmuck and Fritz Wintersteller) and approached Chogolisa (Hermann Buhl and Kurt Diemberger).

CAPSULE STYLE

Expedition style for high or steep peaks where a majority of the nights are spent in a portaledge. Its a method of climbing mountains by establishing one base camp, moving forward to establish another, then dismantling the first, and so on until the peak is within reach in a push from the last high point. Proved successful on Thalaysagar and other steep Himalayan peaks.

LIGHT EXPEDITION STYLE

Best described as a combination of expedition style and capsule style. Not that common but Fredrik Ericsson who was lost at K2 this fall applied this style to many of his projects in Himalaya.

EXPEDITION STYLE

Expedition style (or "siege" style) refers to mountaineering which involves setting up a fixed line of stocked camps on the mountain which can be accessed at one's leisure. Expedition style also incorporates the use of fixed ropes, and climbers (and the porters they frequently employ) will travel up and down the route several times to fix ropes and set up camps.

Källa: Wikipedia och David Fält